

Orðaskifti:

Moralurinn rækkur ekki

Roynðirnar vísa, at okkara viðurskifti við Danmark ikki kunnu hvíla á einum politiskum/moralskum sáttmála, skrifar Sjørður Skaale í hesum brævinum til formann Javnaðarflokksins

Kæri Jóannes Eidesgaard!
Tú hevur farnu tíðina fingið tann keðliga óvæna at kalla meiningarnar hjá Gudi og hvørjum manni "fundamentalistiskar".

I Sosialinum leygardagin hongir tú eisini hetta spjaldrið um hálsin á undirritaða. Orsökini er at eg havi skrivað, at loysnin, sum Javnaðarflokkurin í løtuni sigur seg umboða á tí ríkisráttarlaga ókinum, ikki kann setast í verk. At vit ikki kunnu vera eitt sjálvstøðugt land undir grundlógini hjá einum óðrum landi. Og at tørvur er á einum greiðum juridiskum karmi um tað foroykska samfelagið.

Eg dugi ikki at siggja, at tað skal vera fundamentalistiskt. Og tað, tú sigur um "sjálvstýrisslógina", er bæði flokjasligt og ósamahangandi. Tað blívur bara truplari og truplari at siggja, hvat tykkara ætlan er. Og harvið eisini stóðugt verri at trúgva uppá, at tað letur seg gera.

Eitt ókent samstarv

I Fimmaranum mikudagin fekt tú enn eitt høvi at forklára bæði mær og óðrum hvussu Javnaðarflokkurin heldur, at viðurskiftini við Danmark skulu skipast.

Tá segði tú at ætlanin var - og eg siteri: "At uppfinna eitt samstarv, sum onga aðrastaðni er sett í verðini".

At uppfinna eitt samstarv, sum onga aðrastaðni er sett í verðini... Tað er nú ikki smátting!

Men, sjálvandi, tað er einki galið í at hugsa stórt. Tað er óført, tað onkur uppfinnur okkurt nýtt. Og eg ivist ikki í, at tú ert ein finur uppfinnari.

Men kundi tú ikki uppfundið bara ein lítlan part beinanvegin, so vit onnur sluppu at siggja, hvat tað snýr seg um?

Skilir tú ikki, at tað er trupult at hava álit á tykkara ætlanum, tá tær eru so luftigar sum hetta? Heldur tú ikki, at

veljararnir hava krav uppá at fáa okkurt meira ítøkiligt at vita?

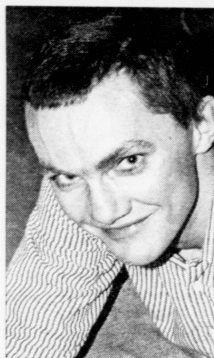
Eftir øllum at døma ikki. Og at fakfólk hava víst á, at ætlan Javnaðarflokksins er ógvuliga órealistisk, heldur tú heldur ikki vera titt problem. Til tað segði tú í útvarpinum, at tað er uppgávan hjá tíðindamonnum at finna onkran samfelagsfrøðing, sum kann siga, hvussu hetta kann setast í verk.

Hvi sigur tú tað ikki sjálvur? Tað er hóast alt titt ætlan.

Ein politiskur/moralskur sáttmáli

Tað grundleggjandi stóð undir skipanini skal, sigur tú, vera "ein politiskur/moralskur sáttmáli".

Tað er tað, heimastrylslogin í stóran mun er. Og tú hevur rætt í, at hon á nógvum okjum hevur riggað fyrinmyndarliga. Tú hevur rætt í, at hon hevur givið Føroyum reelt - um ikki formelt - vald

Sjørður Skaale

á nógvum okjum.

Men tað hevur fyrst og fremst verið, tí Føroyar og Danmark ikki hava havt mótsræðandi áhugamál. Tá ósemja hevur verið, og tað er komið til skarpskeringar, hevur tað formella, juridiska valdið verið avgerandi.

Hvi heldur tú, at triggar löggjftingssamtíktir í hernaðarmálinum vórðu sópaðar av borðinum? Hvi tók tað 17 ára móðsamar samráðingar áðrenn vit fingur rættin at brúka okkara egnu undirgrund? Hvi útvíklaði bankamálið seg, sum tað gjørdi?

Orsøkin var, at moralurinn ikki var nokk. At politikkurin ikki var nokk. Har sum ósamsvar var millum føroysk og dansk áhugamál, var tað endaliga valdið avgerandi. Og tað endaliga valdið lá í Danmark.

Tú kanst sjálvandi kalla tað "fundamentalistiskt" at halda, at lögfrøðin er avgerandi. Men tað vísa royndirnar, at hon er. Roynðirnar vísa, at ein politiskur/moralskur sáttmáli er eitt ótrygt grundarlag. Tað er at byggja á sand. At byggja eitt land á sand.

Og hinvegin: Fyri tað um Javnaðarflokkurin heldur at moralurinn er nokk, ger tað so nakað, um vit eisini hava greiðar juridiskar linjur? Er tað nakar skaði, at tað er orðan í tingunum?

Hvítabók

Tú sigur eisini í Sosialinum, at eg havi skatt trúvrið hjá "hvítubók", tí eg havi sagt mína hugsan um hesi viðurskifti.

Hvítabók verður skrivað av eini rúgvu av fólki, og tað einasta eg geri, er at redigera ein lítlan part av henni. Eg havi absolutt onga - ikki ta allar minst - ávirkan á innihaldið.

Men ta er nokk so sigandi,

at tú roynir at brúka hetta, sum tú gert. Tí tað, sum eyðkennir ein politikara sum ikki hevur nakran boðskap, er, at hann í staðin fyri at tosa um politikk, fer at tosa um persónar. At illgita. At sáa iva um trúvrið hjá óðrum.

Eg haldi, hondina á hjartað, at tú hevði staðið teg betur um tú í staðin hevði roynt at tosa um politiskt innihald. Tað er hóast alt tað, tú fært tína løn fyri. Og tín politiska uppgáva og ábyrgd í hesum spurningi er at finna útav, hvat Javnaðarflokkurin ætlan. Ella "uppfinna" tað, um tú vilt. Og so greiða fólki frá tí, so tæy fáa nakað ítøkiligt og realistiskt at taka stóðu til.

At royna at gera hetta stór-mál til ein spurning um einstakar persónar, er at snúgva sær undan ábyrgdini. Heldur tú fram á teirri kósini, tapir tú til endans. Veljararnir fara ikki at fylgja tær. Harvið fer tann ullinta stóðan í hesum máli eisini at skaða Javnaðarflokkin og tær sjónarmið, hann hevur á óðrum okjum.

Og tað hevði jú verið spell.

Vinarliga,
Sjørður Skaale

Sorgarleikurin í Littleton, Colorado

Nú amerikanska tjóðin hevur sæð ein av størstu ræðuleikumum her seinastu árin, er tjóðin skelkað. Men hvussu nógv skal til, áðrenn vit føroyingar koma í somu stóðu?

Týsmorgunin byrjaði sum einhvør annar morgun hjá 1800 næmingum í Columbine High School í Littleton, Colorado. Í matfrikortinum fóru næmingarnir, sum vanligt, at eta matpakka í matarhøllini ella gera skúla-tíng á bókasavnum. Lítið grunnað teir, at teir næstu tímarnar fóru at vera vitni til blóðugastu hending í amerikanskari skúlasøgu. Kl. 11.30 koma tveir næmingar á skúlanum, 17 og 18 ára gamlir, limir í eini klíku, ið kallaði seg Trench Coat Mafia, nýnazistar, Marilyn Manson fans, sokallaðir »gothar« (kendir av teirra hvitmalda andlitum, svartmalda eygum, svartlitaða hárið og svørtu kløðum) gangandi gjøgnum skúlan, alvápnarir við handgranatum, heimgjörðum bumbum og automatskotvápnunum.

Teir sprongdu nakrar bumbur útán fyrri skúlan, áðrenn teir komu inn. Sum teir fóru gangandi gjøgnum skúlagangina, skutu teir øll myrk, hispanisk og øll ítrottarfólk. Í einum klassahøli spurdu teir, um nokur kristin vóru har og ein genta reisti seg og segði, at Jesus var hennara Harri og Frelsari. Hon hevði ikki meir enn sagt tað, tá teir skutu hana til deyðis. Ein tíma og 15 minuttir seinni, gjørdur hesir báðir sjálmvörð. Yvirlevandi næmingar søgdu, at teir flentu sín ámillum og søgdu viðmerkningar um teir doyggjandi við hvønn annan.

Seinni fann lögreglan eina bumbu í matarhøllini, sum varð tendrað, men sum av eini ella aðrari orsök ikki sprongdi. Bumban var so mikið sterk, at hon hevði sprongt alla matarhøllina og stórt okið runt um har.

Tað syrgiliga er, at hetta er ikki fyrstu ferð, skúlanæmingar drepa aðrar næmingar. Hetta er 8. ferð seinastu tveir árin.

1. 1. okt. 1997, Pearl, Mississippi. Ein 16 ára gamal drapp fyrrverandi gentu sína og eina vinkonu hennara og skeyt 9 skúlafelagar, eftir at hava skorið mammu sína á háls.

2. 1. des. 1997, Paducah, Kentucky. 3 gentur drípnar og 5 aðrir næmingar skotnir av einum 14 ára gomlum.

3. 24. mars 1998, Jonesboro, Arkansas. 4 gentur og ein lærari skotin og 10 skadd, tá tveir dreingir, 13 og 11 ára gamlir, skjóta úr skógini, eftir at hava útløyst brandalarmin á skúlanum.

4. 25. apríl 1998, Edinboro, Pennsylvania. Ein lærari skotin í einum skúladansi hjá einum 8. flokki av einum 14 ára gomlum. Tveir næmingar særdir.

5. 19. máj 1998, Fayetteville, Tennessee. Ein 18 ára gamal næmingur skjótur núverandi drongin hjá fyrrverandi gentu síni.

6. 21. máj 1998, Springfield, Oregon. Ein 15 ára gamal dreypur 2 næmingar og særir 22. Seinni verða for-

eldrini funnin drípnir heima. 7. 16. apríl 1999, Notus, Idaho. Ein næmingur skjótur tvey skot gjøgnum hovuðsgongina í skúlanum. eingin kom til skaða.

Og seinast Littleton, Colorado.

Men hvat skal man vænta, tá tað er loyvi at ganga runt við einum hakakrossi á arminum, men ikki loyvt at vitna um Jesus á skúlanum. Tá man kann hava orðaskifti um homosexualitet í tímunum, men ikki tosa um Biblíuna, tá man kann rópa "Heil!" útán at fáa átal, men biður tú í skúlanum, so fært ávaring frá skúlastjóranum, man kann ikki hava Biblíuna við í skúla, men hitur verða býttar út frá skúlasjúkrasystri og um neyðugt er við fusturdrápi, so kann skúlasjúkrasysturin taka sær av tí, úttan at foreldrin fáa nakað at vita? Land of freedom? Einsans partvís!

Soleiðis sær eitt land á veg burtur frá Gudi út. Gud er blakaður út úr skúlanum, okkultisman inn. Á bókasavnum er meiri tilfar um okkultismu enn um kristindóm. 4000 fusturdráp verða framd dagliga her yvir. Ónóg ganga skúlanæmingar og drepa sínar klassafelagar. Hvi? Tí tjóðin er á veg burtur frá Gudi. Næmingarnir læra, at vit ikki eru annað enn høgt útvíklað djór, hví skuldu teir havt virðing fyri menniskjalívi, tá vit ikki er annað enn »djór«?

Men hvat fær menniskja at gera sovróðið? Orðið hevur úr býr bókstavar: SYND. »O miserable man, what a deformed monster sin has made you! God made you "little lower than the angels"; sin has made you little better than the devils.« segði ein, nevndur Joseph Alleine. Hatta sáú vit alt ov væl týsdagin. Syndin oyðileggur menniskjað, týsdagin sáú vit Satan sum sjáldan fyrr, men hatta er jú uppgávan hjá honum. (Jóh 10:10) Tað ringasta er, at hatta er bara ein lítill brókpartur av tí, hann er forur fyri. Ikki er ringt at hugsa, at hetta er ein av keðiligu avleiðingunum, av at blaka Gud út úr skúlanum.

Hugsu um drápsmenninar. Teirra stóra fyrmynd var Adolf Hitler. Á 110 ára føðingardegi hansara gingu teir runt og drupu skúlafelagar sínar. Seinast skjóta teir seg sjálvar og rakna við undir líf hansara.

Trupulleikin? USA er á veg burtur frá Gudi. Loysnin? JESUS KRISTUS! Hann doyði fyri at frelsa okkum. Vit mugu venda við til hansara. »Um tá fólk Mitt, sum er uppkallað eftir navni Mín- um, eyðmykir seg, biður, sokir ásjón mína og vendir um á öndu leimum sínum, so skal Eg hoyra í Himli, frygeva synd teirra og grøða land teirra.« (2. Krøn. 7:14). Hatta er tað einasta, sum kann bjarga USA, hatta er tað einasta sum kann bjarga okrum.

USA verður vanligja kall- að ein kristin tjóð. Hon var úttan iva bygd á kristin lívs- virði. Tað sæst eisini á pengaseðlunum, har tað stendur: "In God we trust." Men tíverri visir lív fólksins eina aðra mynd. USA hevur mesta kriminalitet í heiminum, flestar neyðtøkur, flest fusturdráp og flest hjúnaðarskúlnar. Kristin tjóð? "In God we trust" er tíverri einans eitt hugtak, ikki ein veruleiki. Tí er stóðan sum hon er, tí hendir sovróðið.

Týsmorgunin var ikki loyvi at biðja á skúlanum í USA. »we don't need to pray.« søgdu tey, týsdagin seinnapartin var biðið á øllum skúlanum. »All we can do is pray.« siga tey nú. Eitt orðaskifti var um henda sorgarleikin á eini av sjónvarpsrásunum heryviri. Har kundu tannáringar ringja inn og siga teirra hugsan. Øll sögdu at einasta tæy kundu gera, var at biðja. Niðurstøðan hjá vertinum, sum annars verður roknaður sum sera liberalur, var henda: »If prayer is what the students want, then why not put prayer back in the schools?«

Er hetta tað vit ynskja fyri Føroyar? Vónandi læra føroyingar av feilunum hjá óðrum, so vit ikki enda í somu syrgiliga stóðu. Men vit eru á veg handanvegin. Tíverri. Vit ganga sum leið. Tæy kristnu mugu byrja at tala at, heldur enn bara at hyggja at. Vaknið! Føroyingar eru ikki komnir so langt sum

restin av heiminum, men vit gera einki fyri at forða at enda í somu stóðu. Spakuliga byrja vit at líkjast um heiminum. Loysnin er at halda seg nær til GUD. (Ják 4:8). Gerið ikki somu mistøk sum amerikanarar. Trupulleikarnir hvørja ikki, við at tæy teir burtur og lata tað fáa frið. Tað má skrykkjast upp við røt.

»Tú sært - Eg havi lagt fyri teg lívið og hitt góða og deyðan og hitt illa, við tað at eg í dag áleggji tær at elska Harran Gud tín, at ganga leiðir Hansara og akta eftir boðum Hansara, so tú kanst liva og norast, og Harrin Gud tí kann signa teg í landinum... Men vendir hjarta titt sær burtur, og vilt tú ikki akta, ja, letur tú teg dára... so kunngeri eg tykkum í dag, at tit skulu vissuliga ganga til grundar... Eg taki í dag himmal og jørð til vitni móti tykkum, at eg havi lagt fyri teg lívið og deyðan, signingina og bannið - vel tí lívið, so tú og avkom titt kunnu liva! Elska Harran Gud tín, hoyr rødd Hansara og halt teg til Hansara! Tí hetta er lív titt...« (5. Mós 30:15-20).

úr USA, sumudagin, 25. apríl.

Rúni Rasmussen, Karl Johannesen og Danjal av Rana